

Artikelen

Wederom broedende Dwergmeeuwen op Groninger kwelders

Ben Koks

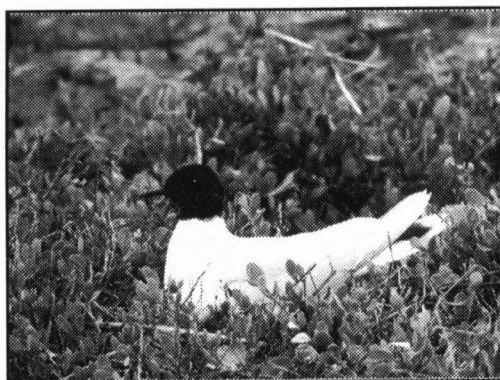
Dwergmeeuwen *Larus minutus* kunnen als doortrekker op veel plaatsen met enige regelmaat worden gezien. Met name het IJsselmeergebied heeft een reputatie wanneer het gaat om grote aantallen Dwergmeeuwen. Dit gebied wordt ook door duizenden vogels als overwinteringsgebied gebruikt. Dichter bij huis zijn de Lauwersmeer en het Waddengebied de beste gebieden om foeragerende Dwergmeeuwen waar te nemen (SOVON 1987). In de Groninger binnenlanden kunnen ze op alle meren worden gezien. In kleine kring genieten het Hondshalstermeer en de Tjamme enige bekendheid als het gaat om pleisterende Dwergmeeuwen. De maanden april en mei bieden verreweg de beste mogelijkheid om dit fragiele meeuwte te ontmoeten. Ook in het najaar, van augustus tot en met oktober, passeren heel wat Dwergmeeuwen onze contreien (SOVON 1987).

Als broedvogel is de Dwergmeeuw beduidend zeldzamer. Nederland ligt duidelijk aan de zuidwestgrens van het broedareaal in Europa. Incidenteel wordt er gebroed in het Duitsland en Denemarken. Serieuze aantallen duiken op in Polen en de Baltische staten. Verder oostelijk broeden grotere aantallen (Cramp & Simmons 1983).

Het Lauwersmeer genoot in betere tijden faam als broedgebied van Dwergmeeuwen in Nederland. Met het voortschrijden van de vegetatiesuccessie en het verschijnen van de vos is dit natuurgebied voor veel kolonievogels ongeschikt geworden. Daarmee is de Dwergmeeuw landelijk een zeldzame broedvogel geworden. Na het in elkaar storten van de Lauwersmeerpopulatie zijn broedgevallen bekend geworden van de Groninger kust in 1989 (Van Dijk 1991) en het Krammer-Volkerrak in 1992 (Meiningen 1992). De Groningse gevallen betroffen twee nesten op een kwelder: de eerste bewezen gevallen in Nederland in dit biotoop-type. Het broedgeval in Zeeland had betrekking op een voormalig getijdegebied.

In mei 1994 zijn tijdens karteringswerkzaamheden in de Westpolder in Groningen drie nesten van Dwergmeeuwen gevonden. Tijdens het tellen van een gemengde kolonie Visdieven en Kokmeeuwen op 27 mei doken plotseling een aantal alarmerende Dwergmeeuwen op. Het ging om één uitgekleurde adult, één 3e k.j. en drie 2e k.j. vogels. Vanaf de waddendijk kon

met enige moeite de staart van een broedvogel worden ontdekt. Hierna kon vrij snel het nest met daarin twee eieren worden gevonden (maten 40,3 x 29,7 en 40,4 x 29,5). Na deze actie werd vanaf de dijk gezien dat het adulte exemplaar (waarschijnlijk het ♂) langdurig door één van de 2e k.j. Dwergmeeuwen werd aangevallen. De broedende 3e k.j. vogel doorstond lijdzaam de aanvallen van Kokmeeuwen.

Een broedende Dwergmeeuw op kwelder Westpolder (Hans Hut)

Nest van Dwergmeeuw, kwelder Westpolder (Hans Hut)

Tijdens een controle op 6 juni bleek het legsel voltallig te zijn. Op ca. vijf meter van het nest had een tweede broedpaar ook een nest gebouwd met daarin één ei. Er waren nu minimaal twee adulte vogels en vier 3e k.j. vogels aanwezig. Een vermoedelijk derde nest werd niet gevonden.

Op 8 juni bleek het tweede nest te zijn gepredeerd. Het eerstgevonden nest was nog intact en de waarnemer werd fel aangevallen (derde ei: 38,4 x 29,1). Op 15 juni werd na enig spoorwerk ook het derde nest gevonden met daarin wederom drie eieren. Dit nest lag op ca. 20 meter van het dichtstbijzijnde (maten 41,4 x 31,0; 42,1 x 30,0 en 41,8 x 30,8 mm). Dit nest was door een snel opkomende vloed gedeeltelijk onder water komen te staan. Het eerste nest was hetzelfde lot beschoren. De volgende dag kon nog één flauw alarmerende adult worden teruggevonden. Later was ook het eerste nest leeg. Tijdens het springtij bleek éénderde van het aantal visdieven- en kokmeeuwenlegfels te zijn weggespoeld.

Na de twee broedgevallen in de Julianapolder (Van Dijk 1991) kunnen deze broedpogingen wellicht als een lichtpuntje voor de Dwergmeeuw in het Nederlandse Waddengebied worden gezien. Langs de Friese Noordkust hebben in 1993 en 1994 resp. één en twee

paren een broedpoging gedaan (Hans Gardner, pers. med.) De soort zoekt mogelijk naar een alternatieve vestigingsplaats. In het Duitse Waddengebied is de Dwergmeeuw eveneens een zeldzame broedvogel. In de periode 1990-92 werd alleen een mogelijk broedgeval in Sleswijk-Holstein gevonden (Fleet *et al.* 1994).

Sinds 1991 wordt het internationale Waddengebied jaarlijks in het kader van het project *Broedvogelmonitoring Waddengebied* door honderden tellers geïnventariseerd. Daarmee stijgt de kans dat broedende Dwergmeeuwen worden gevonden.

Als mensen geïnteresseerd zijn in het wel en wee van de Dwergmeeuwen in Groningen, en mee willen werken aan dit project, kunnen zij contact opnemen met de schrijver.

Literatuur

- Cramp S. & K.E.L. Simmons. 1983. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol.3: Waders to Gulls. Oxford University Press.
- van Dijk K. 1991. Broedende Dwergmeeuwen *Larus minutus* op de Groninger Kwelder. *Limosa* 64:73.
- Fleet D.M., J. Frikke, P. Südbeck & R.L. Vogel. 1994. Breeding Birds in the Wadden Sea in 1991. Wadden Sea Ecosystem No. 1. Common Wadden Sea Secretariat & Trilateral Monitoring and Assessment Group, Willemshaven.
- Meininger P.L. Broedpoging van Dwergmeeuw *Larus minutus* in het Krammer-Volkerak in 1992. *Limosa* 65: 170-171.
- SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels. SOVON, Arnhem.

Ben Koks Kremersheerd 147
9737 PN Groningen Tel. 050-412646